

بررسی میزان آشنایی زنان شاغل در آموزش و پرورش

شهرستان کاشان با حقوق شغلی، خانوادگی و اجتماعی خود در سال تحصیلی ۸۳-۸۲*
غلامرضا رضاپور، حسین مفرحی

مقدمه

توجه به حقوق زنان^(۱) شاغل فرهنگی - که حدود نیمی از کارکنان آموزش و پرورش را تشکیل می‌دهند - به عنوان بخشی از مطالبات زنان و به دلیل اهمیت بنیادی که در عرصه‌های گوناگون زندگی آنان دارد، قابل تتبع بیشتری می‌باشد. زیرا حقوق آنان در مقایسه با سایر افراد شکل خاص خود را دارد و آن به دلیل تنوع جنبه‌های حقوقی مربوطه است. به عبارت دیگر زنان شاغل فرهنگی علاوه بر برخورداری از حقوق شغلی (به عنوان مستخدم) به عنوان عضوی از اجتماع (حقوق اجتماعی) و هم‌چنین نهاد خانواده (حقوق خانوادگی) دارای حقوقی می‌باشند که لازمه‌ی استیفای آن آشنایی با انواع حقوق (شغلی، اجتماعی و خانوادگی) می‌باشد.

ارائه‌ی تعریفی از حقوق زن به نظر دشوار می‌نماید چرا که زنان بسیاری از حقوق بشری خود را که هر انسان صرف نظر از مرد یا زن باید آن را داشته باشد، به خاطر زن بودن از دست داده‌اند. به علاوه از آن حقوقی که به خاطر زن بودن بایستی دارا باشند، محروم هستند. از این جهت در تعریف حقوق زن هم حقوق انسانی را که هر بشری به خاطر انسان بودن دارا است باید گنجانید و هم حقوقی را که مختص جنسیت او می‌باشد (نودهی به نقل از آشوری ۱۳۶۶، ص ۱۳۲).

به طور کلی حقوق زن عبارت است از حقوقی که زن به لحاظ انسان بودن یعنی جنسیت او برای زندگی انسانی خود به آن نیازمند است (شایگان، ۱۳۷۶).

حقوق^(۲) به مفهوم عام، مجموعه مقررات، قواعد و اصولی که روابط و مناسبات مختلف بین اجتماعات و افراد و آحاد مردم را به نحو متقابل تنظیم می‌کند (محقق داماد، ۱۳۸۱، ص ۱۵).

هر زن شاغل به عنوان یک انسان و عضوی از جامعه‌ی بشری، یکسری حقوق و مزایای اساسی مانند حق مالکیت (حقوق خصوصی^(۳))، حق حیات، حق آزادی و دادخواهی (حقوق عمومی^(۴)) و حق شرکت در انتخابات، حق تابعیت و حق تصدی مشاغل دولتی (حقوق سیاسی) و حق ازدواج و داشتن فرزند

(حقوق خانواده^(۵)) را دارد که لازمه‌ی زندگی طبیعی و شخصیت انسانی او می‌باشد. علاوه بر این‌ها در جامعه یکسری حق و حقوقی دارد که آن را در اجتماع و در ارتباط با دیگران اجرا می‌کند به طوری که نحوه‌ی اعمال این حقوق با سرنوشت سایر افراد و مصالح جامعه ارتباط تنگاتنگی دارد (حقوق اجتماعی^(۶)). زنان شاغل فرهنگی به عنوان عضوی از جامعه از یکسری حقوق و امتیازات برخوردارند که آشنایی یا آگاهی با آن زمینه‌ی دخالت آنان را در انواع تصمیم‌گیری‌ها و تصمیم‌سازی‌ها و مشارکت‌ها (درون و برون سازمانی) در مناصب مختلف فراهم نموده که نتیجه‌ی آن تأمین فرصت‌های بیشتر برای آنان و در نهایت توسعه‌ی جامعه خواهد بود.

با مطالعه‌ی منابع مختلف به تعریف مدونی از حقوق شغلی^(۷) دست نیافتیم اما با توجه به تعریف شغل به نقل از (ابطحی، ۱۳۷۴، ص ۲۲) (شغل عبارت از وظایف مشابه و مرتبطی است که به عهده‌ی یک فرد در مقابل دریافت حقوق و دستمزد گذاشته می‌شود و تعریف حقوق کار^(۸)) (به نقل از رنجبری ۱۳۸۱) مجموع قوانین و مقررات حاکم بر روابط کارگر و کارفرما و تعریف حقوق اداری^(۹) به نقل از (طباطبایی مؤتمنی، ۱۳۸۱) که حقوق اداری را مجموع قوانین و قواعدی می‌داند که بر اعمال و افعال دستگاه اداری حاکم بوده و روابط او را با افراد تنظیم و تسنیق می‌کند، می‌توان گفت که حقوق شغلی همان مجموع قوانین، وظایف و مسؤولیت‌های مرتبط و مستمر و مشخص تعریف شده یک شغل

* این پژوهش با حمایت‌های مالی سازمان آموزش و پرورش استان انجام پذیرفته است.

۱ - Women rights

۲ - Rights

۴- General rights

۶- Social rights

۸- Work rights

۳- Specific rights

۵- Family law

۷- Job rights

۹- Administrative Law

است که بر عهده‌ی شخص (کارمند) بوده و از این بابت حقوق دریافت می‌دارد که شامل مواردی هم‌چون: شرایط ورود به خدمت دولت، حقوق و مزایا، فوق‌العاده‌ها، آموزش، ترفیع، تکالیف و وظایف کارکنان، رسیدگی به تخلفات، مرخصی، مأموریت و انتقال، استعفا، بازنشستگی، حقوق وظیفه وراثت و... می‌شود.

حقوق خانوادگی عبارت است از قواعد و مقرراتی که بر روابط میان زن و شوهر در زندگی مشترک و کلیه‌ی مسایل مرتبط با آن وجود دارد (محقق داماد، ۱۳۸۱، ص ۱۵).

زنان شاغل فرهنگی که علاوه بر انجام مسئولیت‌های شغل، مسئولیت مهم اداره‌ی امور خانه، تربیت فرزندان و شوهرداری را نیز بر عهده دارند به چه میزان از این حقوق (حق انتخاب همسر، اشتغال، شوهرداری، نگهداری و تربیت فرزند، حق حضانت، ولایت، قیمومت، حجر، ارث، مهریه، طلاق و...) باخبرند؟

حقوق اجتماعی در معنای وسیع آن، به یک سلسله حقوقی اطلاق می‌شود که برای رفع تبعیض‌های اجتماعی و اقتصادی برای فرد شناخته شده است. تبعیض‌هایی که ناشی از شرایط اقتصادی و اجتماعی حاکم بر جامعه و محیطی است که فرد در آن زندگی می‌کند. حقوق اجتماعی در معنای فوق شامل حقوق: سیاسی، عمومی و آزادی در فعالیت‌های گوناگون سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است که هر فرد به‌عنوان عضوی از جامعه حق دارد در سرنوشت اجتماعی خویش دخالت کند. در اداره‌ی قوای عمومی جامعه و ارکان اقتصادی، فرهنگی و سیاسی آن مشارکت نماید و آزادی‌های مشروع خود را در صحنه‌ی اجتماع اعمال کند (طباطبایی مؤتمنی، ۱۳۸۱، ص ۱۱۰).

جعفری لنگرودی (۱۳۷۲) حقوق اجتماعی را حقوقی می‌داند که مقنن برای اتباع خود در رابطه با مؤسسه‌های عمومی مقرر داشته است (ص ۲۳۰). زنان شاغل فرهنگی به‌عنوان یک شهروند دارای حق و حقوقی هستند که انتظار بر آورده شدن آنها یک امر طبیعی و قانونی است.

طالقانی (۱۳۷۳) با تحقیقی که تحت عنوان بررسی میزان آگاهی زوجین نسبت به حقوق خود و تأثیر آن بر مناسبات خانوادگی انجام داد به این نتیجه رسید که اکثریت قاطعی از زنان و مردان در حال زندگی مشترک، آگاهی از حقوق خود را در ایجاد تفاهم با همسرشان مؤثر می‌دانند. هم‌چنین اکثریت قریب به اتفاق مردان و زنان با مشارکت مردان در کارهای خانه موافقت. در ضمن بدین باورند که میزان مهریه در استحکام روابط زن و شوهر مؤثر نیست و معتقدند که باید تصمیم‌گیری نهایی در خانواده به‌وسیله‌ی

زوجین صورت گیرد.

عراقی (۱۳۸۰) در تحقیقی تحت عنوان (حقوق زن و ابعاد حقوقی، بررسی موارد نارسایی قوانین و ارائه‌ی پیشنهادهای اصلاحی بر اساس مطالعه‌ی تطبیقی) نشان می‌دهد که: حقوق زن و ابعاد اجتماعی، فرهنگی و سیاسی آن در نیم قرن اخیر در کشورهای مختلف جهان دگرگونی بسیار یافته است. در سطح بین‌المللی، اسناد متعددی از سازمان ملل متحد، سازمان‌های تخصصی وابسته به دیگر سازمان‌های بین‌المللی در این زمینه تصویب شده است و بر این اصل تکیه می‌شود که در همه‌ی زمینه‌ها باید با زنان به‌طور مساوی با مردان رفتار شود و زنان از حقوق و امتیازاتی مشابه با مردان برخوردار شوند.

عباس‌زادگان (۱۳۷۵) در تحقیق خود «بررسی موقعیت فرهنگی و حقوق اجتماعی بانوان شاغل در شهر یزد» به این نتیجه رسید که بیش از ۵۰ درصد بانوان مورد مطالعه از موقعیت فرهنگی و وضعیت حقوق اجتماعی خود رضایت نداشتند.

قاسمی (۱۳۷۹) در تحقیقی تحت عنوان «حقوق و تکلیف زوجین نسبت به یکدیگر در فقه امامیه و قانون مدنی ایران» به این نتیجه رسید که عدم آشنایی زوجین نسبت به حقوق و تکالیف یکدیگر باعث ایجاد درگیری‌ها و مشکلات زیاد و متلاشی شدن کانون گرم خانواده‌ها می‌شود. آگاهی زوجین به حقوق و تکالیف همراه با اخلاق اسلامی و رعایت عدل و انصاف، کانون گرم خانواده را مستحکم و در نتیجه اکثر مشکلات خانواده و جامعه را حل خواهد کرد. ایجاد مراکز آموزش مشاوره‌ی خانواده برای آموزش زوجین قبل از ازدواج و بعد از آن و چاپ و انتشار جزوه‌ها و کتاب‌هایی در این زمینه و در اختیار قرار دادن آن و از همه مهم‌تر آوردن بخش‌هایی از این آموزش‌ها در کتاب درسی می‌تواند بسیاری از مشکلات را حل کند. کبادی (۱۳۷۵) با تحقیقی که تحت عنوان «بررسی میزان آگاهی زنان ۴۹-۱۵ ساله شهر خرم‌آباد نسبت به حقوق خود» انجام داد به این نتیجه رسید که بین متغیرهای سن، سطح آگاهی، سطح تحصیلات، وضعیت شغلی مادر و میزان ارتباط با خویشاوندان، شرکت در محافل مذهبی و جلسات قرآن و هم‌چنین مشاهده‌ی برنامه‌های حقوقی و مشاوره‌ای و ارتباط با افراد صاحب‌نظر و مراجع علمی و مشاوره‌ای (با ۹۵ درصد اطمینان) و میزان آگاهی آنان رابطه معناداری وجود دارد.

نودهی (۱۳۷۷) در تحقیق خود تحت عنوان «نقد و بررسی حقوق اجتماعی - سیاسی زنان در جمهوری اسلامی ایران» به این نتیجه رسید که وضعیت زنان ایرانی نسبت به گذشته (قبل از

انقلاب) از نظر حقوق اجتماعی - سیاسی پیشرفت قابل ملاحظه‌ای داشته‌است لکن در تطبیق با معاهدات بین‌المللی، حقوق اجتماعی و سیاسی زنان دارای نواقص و کاستی‌های فراوان می‌باشد. نورحسن فقیده (۱۳۷۸) در تحقیق خود «حقوق زن در قرآن و عهدین» ضمن بررسی مسایل زنان در ادیان سه‌گانه‌ی (یهود، مسیحیت، اسلام) به این نتیجه رسیده است که زن در عهدین با توجه به آفرینش طفیلی او، دارای شخصیت مستقلی نبوده و در مرتبه‌ای پایین‌تر از مرد قرار داشت و تقریباً از تمامی حقوق و مزایای اجتماعی محروم بوده و هرگونه قدرت انتخاب و آزادی عمل از او گرفته شده است اما در قرآن کریم زن آفریده‌ای مستقل، انتخابگری آزاد و تصمیم گیرنده‌ای مختار و با کرامت است که بر خلاف بعضی توهمات از تمامی مزایای حقوقی و اجتماعی برخوردار است.

در این پژوهش سعی شده است تا میزان آشنایی زنان شاغل فرهنگی از جنبه‌های مختلف حقوقی (شغل، اجتماعی، خانوادگی) مورد توجه قرار گیرد. نتایج حاصل از این پژوهش می‌تواند ضمن تعیین میزان آشنایی زنان شاغل فرهنگی با حقوق خود، ابعاد مهمی که نشانگر عدم آشنایی شاغلان مذکور با حقوق خود می‌باشد را تصریح و تبیین کند و در نتیجه به کلیه افرادی که درصدد گام برداشتن در جهت احقاق حقوق و یا آشنا نمودن این قشر با حقوق خود می‌باشد، پیشنهادهای لازم را ارائه دهد.

اهداف پژوهش: هدف کلی پژوهش: تعیین میزان آشنایی زنان شاغل در آموزش و پرورش کاشان با حقوق خود می‌باشد. اهداف فرعی تحقیق به شرح ذیل می‌باشد:

- تعیین میزان آشنایی زنان شاغل با حقوق شغلی خود
- تعیین میزان آشنایی زنان شاغل با حقوق خانوادگی خود
- تعیین میزان آشنایی زنان شاغل با حقوق اجتماعی خود
- تعیین میزان آشنایی زنان شاغل با حقوق شغلی، خانوادگی و اجتماعی خود با توجه به متغیرهای زمینه‌ای (دوره‌ی تحصیلی، سابقه‌ی خدمت، میزان تحصیلات، رسته خدماتی)

روش

با توجه به ماهیت موضوع و سؤال‌ها، از روش توصیفی (۱) استفاده شده است.

جامعه‌ی آماری و گروه نمونه: جامعه‌ی آماری کلیه‌ی زنان شاغل در آموزش و پرورش کاشان در سال تحصیلی ۸۳-۸۲ بوده (۱۸۹۴ نفر) و تعداد افراد نمونه بر اساس جدول کیریچی و

مورگان (۲) ۳۲۰ نفر انتخاب گردید.

روش نمونه‌گیری: در این تحقیق به علت تنوع جامعه‌ی آماری از لحاظ دوره‌ی تحصیلی (ابتدایی، راهنمایی، متوسطه و پیش دانشگاهی) و رسته‌ی خدماتی (آموزشی، اداری) از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای متناسب با حجم (۳) استفاده شده است. ابزار اندازه‌گیری: جهت جمع‌آوری اطلاعات، از آزمون اطلاع‌سنجی (۴) محقق ساخته حاوی ۷۷ سؤال (حقوق شغلی ۲۷ سؤال، حقوق خانوادگی ۲۸ سؤال، حقوق اجتماعی ۲۲ سؤال) چند گزینه‌ای استفاده گردید. روایی پرسشنامه از طریق مطالعه‌ی مقدماتی و بازنگری آن توسط چند کارشناس (حقوقدان، جامعه‌شناس، کارشناس امور اداری) انجام شد و مورد تأیید ناظر طرح قرار گرفت. هم‌چنین برای تعیین پایایی ابزار از روش تصنیف (دو نیمه‌کردن) استفاده گردید که مقدار آن ۸۰ درصد برآورد گردید

و این حاکی از پایایی به نسبت بالای ابزار اندازه‌گیری می‌باشد. روش تجزیه و تحلیل اطلاعات: برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. در سطح آمار توصیفی از فراوانی، درصد و در سطح آمار استنباطی از t تک متغیره، t با دو گروه مستقل، t هتلینگ، تحلیل واریانس و آزمون توکی استفاده شده است.

یافته‌ها

۱- تا چه میزان زنان شاغل در آموزش و پرورش با حقوق شغلی خود آشنا هستند؟

مقایسه میانگین نمره‌های پاسخ‌دهندگان در خصوص میزان آشنایی با حقوق شغلی با توجه به این‌که t مشاهده شده ($t=۰/۵۸۱$)

متغیر	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار	t تک متغیره
حقوق شغلی	۱۲/۱۴	۴/۵۲	۰/۲۵	۰/۵۸۱

از مقدار t بحرانی در سطح خطای ۵ درصد (۱/۹۶) کوچک‌تر می‌باشد، بنابراین میزان آشنایی زنان شاغل با حقوق شغلی خود کمتر از سطح متوسط می‌باشد.

۲- تا چه میزان زنان شاغل در آموزش و پرورش با حقوق

- ۱- Descriptive research ۲- Krejcie & Morgan
 ۳- Random stratified sampling
 ۴- Knowledge assessment test

خانوادگی خود آشنا هستند؟

مقایسه میانگین نمره‌های پاسخ‌دهندگان در خصوص میزان آشنایی با حقوق خانوادگی با توجه به این‌که t مشاهده شده ($t=5/65$) از مقدار بحرانی در سطح خطای ۵ درصد ($1/96$) بزرگ‌تر می‌باشد، بنابراین میزان آشنایی زنان شاغل با حقوق خانوادگی خود تا حدی بیش از سطح متوسط می‌باشد.

۳- تا چه میزان زنان شاغل در آموزش و پرورش با حقوق اجتماعی خود آشنا هستند؟

مقایسه میانگین نمره‌های پاسخ‌دهندگان در خصوص میزان آشنایی با حقوق اجتماعی

با توجه به این‌که t مشاهده شده ($t=5/69$) از مقدار بحرانی در سطح خطای ۵ درصد ($1/96$) کوچک‌تر می‌باشد، بنابراین میزان آشنایی زنان شاغل با حقوق اجتماعی خود کم‌تر از سطح متوسط می‌باشد.

۴- تا چه میزان بین آشنایی زنان شاغل با حقوق شغلی، خانوادگی و اجتماعی خود با توجه به دوره‌ی تحصیلی تفاوت وجود دارد؟

مقایسه میانگین نمره‌های پاسخ‌دهندگان دوره‌های مختلف تحصیلی با حقوق خود

حقوق شغلی: با توجه به این‌که F مشاهده شده ($4/70$) از مقدار بحرانی در سطح خطای ۵ درصد بزرگ‌تر می‌باشد، ($F=4/70$ و $P=0/10$) بنابراین تفاوت بین میانگین‌ها معنادار می‌باشد. به عبارت دیگر میزان آشنایی زنان شاغل در دوره‌ی متوسطه بیش از زنان شاغل در دوره‌ی ابتدایی و راهنمایی و میزان آشنایی زنان شاغل در دوره‌ی ابتدایی بیش از دوره‌ی راهنمایی بوده است.

حقوق خانوادگی: با توجه به این‌که F مشاهده شده ($7/85$) از مقدار بحرانی در سطح خطای ۵ درصد بزرگ‌تر می‌باشد ($F=7/85$ و $P=0/10$) بنابراین تفاوت بین میانگین‌ها معنادار می‌باشد، به عبارت دیگر میزان آشنایی زنان شاغل در دوره‌ی متوسطه بیش از زنان شاغل در دوره‌ی ابتدایی و راهنمایی و میزان آشنایی زنان شاغل در دوره‌ی ابتدایی بیش از دوره‌ی راهنمایی بوده است.

حقوق اجتماعی: با توجه به این‌که F مشاهده شده از مقدار بحرانی در سطح خطای ۵ درصد کوچک‌تر می‌باشد ($P=0/140$ و $F=1/97$) بنابراین تفاوت بین میانگین نمره‌های پاسخ‌دهندگان

زنان شاغل در هر یک از دوره‌های تحصیلی معنادار نبوده است. مقایسه میانگین نمره‌های زنان شاغل در دوره‌های تحصیلی با توجه به متغیرهای مختلف (حقوق شغلی، خانوادگی و اجتماعی) نشان داد که F مشاهده شده از مقدار بحرانی در سطح خطای ۵ درصد بزرگ‌تر می‌باشد ($P=0/002$ و $F=6/46$) بنابراین تفاوت بین میانگین‌ها از لحاظ آماری معنادار بوده است. به عبارت دیگر میزان آشنایی زنان شاغل با حقوق خود در دوره‌ی متوسطه بیش از دوره‌های دیگر و در دوره‌ی ابتدایی بیش از دوره‌ی راهنمایی بوده است.

۵- تا چه میزان بین آشنایی زنان شاغل با حقوق شغلی، خانوادگی و اجتماعی خود با توجه به رسته‌ی خدماتی (اداری، آموزشی) تفاوت وجود دارد؟

حقوق شغلی: مقایسه t مشاهده شده ($T=2/54$) و درجه‌ی آزادی (۳۱۸) از مقدار بحرانی در سطح خطای ۵ درصد نشان داد که t مشاهده شده بزرگ‌تر می‌باشد ($2/54 > 1/96$) بنابراین تفاوت بین میانگین نمره‌های زنان شاغل در رسته‌ی خدماتی و آموزشی با حقوق شغلی از لحاظ آماری معنادار بوده است.

حقوق خانوادگی: مقایسه t مشاهده شده ($t=1/43$) و درجه‌ی آزادی (۳۱۸) از مقدار بحرانی در سطح خطای ۵ درصد نشان داد که t مشاهده شده کوچک‌تر می‌باشد ($t=1/43 < 1/96$) بنابراین تفاوت بین میانگین نمرات زنان شاغل در رسته‌ی خدماتی و آموزشی با حقوق خانوادگی خود از لحاظ آماری معنادار نبوده است.

حقوق اجتماعی: مقایسه t مشاهده شده ($t=1/05$) و درجه‌ی آزادی (۳۱۸) از مقدار بحرانی در سطح خطای ۵ درصد نشان داد که t مشاهده شده کوچک‌تر می‌باشد ($t=1/05 < 1/96$) بنابراین تفاوت بین میانگین نمره‌های زنان شاغل در رسته‌ی خدماتی و آموزشی با حقوق اجتماعی از لحاظ آماری معنادار نبوده است.

مقایسه t مشاهده شده ($t=2$) و درجه آزادی (۳۱۸) از مقدار بحرانی در سطح خطای ۵ درصد نشان داد که t مشاهده شده بزرگ‌تر می‌باشد ($t=2/800 > 1/96$) بنابراین تفاوت بین میانگین نمره‌های زنان شاغل در رسته‌ی خدماتی و آموزشی با حقوق شغلی، خانوادگی و اجتماعی خود از لحاظ آماری معنادار بوده است. به عبارت دیگر میزان آشنایی زنان شاغل با حقوق خود در رسته‌ی اداری بیش از زنان شاغل در رسته‌ی آموزشی بوده است.

۶- تا چه میزان بین آشنایی زنان شاغل با حقوق شغلی، خانوادگی و اجتماعی خود با توجه به سطح تحصیلات تفاوت

وجود دارد؟

تحقیق طالقانی (۱۳۷۳) و قاسمی (۱۳۷۹) مبنی بر این که آگاهی از حقوق خانوادگی یا آشنایی زوجین نسبت به حقوق و تکالیف یکدیگر، بر مناسبات خانوادگی تأثیر مثبت دارد به وجهی هم سو می باشد. هم چنین در خصوص متغیر حقوق اجتماعی با نتایج تحقیق عباس زادگان (۱۳۷۵) مبنی بر این که بیش از ۵۰ درصد از زنان شاغل از وضعیت حقوق اجتماعی خود رضایت نداشتند و با نتایج تحقیق نودهی (۱۳۷۷) مبنی بر وجود نواقص و کاستی های فراوانی در تطبیق حقوق اجتماعی سیاسی زنان جامعه ایرانی با معاهدات بین المللی هم سویی به نسبت نزدیکی دارد.

پیش نهادها

در این قسمت با توجه به نتایج پژوهش حاضر و نتیجه گیری های به عمل آمده، پیش نهادهای زیر ارائه می گردد.

الف) پیش نهادهای کاربردی:

اگر چه مقایسه میانگین نمره های حقوق شغلی (۱۲/۱۴)، حقوق خانوادگی (۱۳/۶۴) و حقوق اجتماعی (۱۰/۵۹) نشان دهنده آن است که میزان آشنایی زنان شاغل با حقوق خانوادگی بیشتر از حقوق شغلی و اجتماعی است اما میانگین نمره های آشنایی زنان شاغل با حقوق (شغلی، خانوادگی و اجتماعی) یعنی کسب میانگین ۱۲/۱۲ از ۲۰ نشانگر آن است که میزان آشنایی آنان با حقوق خود کمتر از سطح متوسط و به عبارتی ضعیف می باشد. حال با توجه به آن چه بیان شد، موارد ذیل پیش نهاد می گردد.

حقوق شغلی: با توجه به این که میزان آشنایی زنان شاغل با حقوق شغلی کم تر از سطح متوسط (کسب میانگین نمره ۱۲/۱۴ از ۲۰) می باشد، موارد ذیل پیش نهاد می گردد:

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای کلبه دانش آموزان خود بالخص دانشجویان تعهد دبیری، دو واحد درسی به صورت اجباری یا اختیاری تحت عنوان (آشنایی با حقوق شغلی یا اداری در برنامه درسی خود بگنجانند.

وزارت آموزش و پرورش برای دانشجویان تربیت معلم (دوره های دو ساله) و ضمن خدمت (اعم از کاردانی یا کارشناسی) ۲ واحد درسی را به صورت اجباری تحت عنوان (آشنایی با حقوق شغلی) یا (آشنایی با مجموعه قوانین و مقررات استخدامی) در برنامه های درسی خود مصوب نماید.

با استفاده از دوره های آموزش ضمن خدمت (اعم از کاردانی یا کارشناسی) ۲ واحد درسی را به صورت اجباری تحت عنوان

مقایسه میانگین نمره های پاسخ دهندگان با حقوق خود با توجه به سطح تحصیلات با توجه به این که F مشاهده شده از مقدار بحرانی در سطح خطای ۵ درصد کوچک تر می باشد ($P = ۰/۵۷$) و $F = ۰/۶۶$) بنابراین تفاوت مشاهده شده بین میانگین نمره های آشنایی زنان شاغل با حقوق خود با توجه به سطح تحصیلات از لحاظ آماری معنادار نیست.

۷- تا چه میزان بین آشنایی زنان شاغل با حقوق شغلی، خانوادگی و اجتماعی خود با توجه به سابقه خدمت تفاوت وجود دارد؟

با توجه به این که F مشاهده شده در خصوص متغیرهای حقوق شغلی و خانوادگی از مقدار بحرانی در سطح خطای ۵ درصد کوچک تر می باشد، ($P = ۰/۰۹۸$ و $F = ۲/۱۱۶$) بنابراین تفاوت مشاهده بین میانگین نمره های شاغلان زن با توجه به سابقه خدمت از لحاظ آماری معنادار نبوده است.

بحث و نتیجه گیری

نتایج به دست آمده از تجزیه و تحلیل داده ها حاکی از این است که زنان شاغل میزان آشنایی خود را با حقوق شغلی و اجتماعی کم تر از سطح متوسط و با حقوق خانوادگی بیش تر از سطح متوسط اعلام نموده اند. هم چنین نتایج نهایی نشان می دهد میزان آشنایی زنان شاغل با انواع حقوق خود (شغلی، خانوادگی و اجتماعی) کم تر از سطح متوسط می باشد (پس به میانگین نمره ۱۲/۱۲ از ۲۰) نتایج آماری t هتلینگ گویای آن است که بیش ترین میزان آشنایی مربوط به حقوق خانوادگی (کسب میانگین نمره ۱۳/۶۴ از ۲۰) و کم ترین آن مربوط به حقوق اجتماعی (کسب میانگین نمره ۱۰/۵۹ از ۲۰) بوده است.

بر اساس یافته های پژوهش حاضر، مقایسه میزان آشنایی حقوق زنان شاغل با حقوق خود با توجه به دوره تحصیلی و رسته خدماتی نشان داد که میزان آشنایی آنان در دوره متوسطه بیش از دوره های ابتدایی و راهنمایی و در دوره ابتدایی بیش از دوره راهنمایی بوده است. هم چنین میزان آشنایی زنان شاغل در رسته اداری بیش از آشنایی زنان شاغل در رسته آموزشی بوده است که یکی از دلایل آن را می توان مطالعه یا در دسترس بودن بخشنامه ها توسط کادر اداری دانست.

نتایج تحقیق حاضر (در خصوص متغیر حقوق خانوادگی) با

(آشنایی با حقوق شغلی) یا (آشنایی با مجموعه قوانین و مقررات استخدامی) در برنامه‌های درسی خود مصوب نماید.

با استفاده از دوره‌های آموزش ضمن خدمت (حضور و غیر حضوری)، می‌توان زمینه آشنایی مستخدمان را با حقوق شغلی فراهم ساخت.

با اختصاص دادن بخشی از نشریات معتبر آموزش و پرورش بالاخص نشریات داخلی (استانی، شهرستانی) می‌توان اقدام به طراحی مطالب و اطلاعات در زمینه حقوق شغلی نمود.

حقوق خانوادگی: اگر چه میزان آشنایی زنان شاغل با حقوق خود تا حدی بیش از سطح متوسط می‌باشد (کسب میانگین نمره ۱۳/۶۴ از ۲۰) اما با پیشنهاد موارد ذیل می‌توان زمینه آشنایی پیش‌تر آنان را فراهم ساخت.

با استفاده از دوره‌های آموزش ضمن خدمت (غیر حضوری) می‌توان زمینه آشنایی مستخدمان را با حقوق شغلی فراهم ساخت.

با اختصاص دادن بخشی از نشریه‌های معتبر آموزش و پرورش به ویژه نشریه‌های داخلی (استانی، شهرستانی) می‌توان اقدام به طراحی مطالب و اطلاعات در زمینه حقوق شغلی نمود.

حقوق خانوادگی: اگر چه میزان آشنایی زنان شاغل با حقوق خود تا حدی بیش از سطح متوسط می‌باشد (کسب میانگین نمره ۱۳/۶۴ از ۲۰) اما با پیشنهاد موارد ذیل می‌توان زمینه آشنایی بیشتر آنان را فراهم ساخت.

با استفاده از دوره‌های آموزش ضمن خدمت (غیر حضوری) می‌توان زمینه آشنایی مستخدمان را با حقوق خانوادگی خود فراهم ساخت.

با اختصاص دادن صفحاتی از نشریه‌های وابسته به آموزش و پرورش می‌توان اطلاعاتی در زمینه حقوق خانوادگی در اختیار مستخدمان قرار داد.

آموزش و پرورش از طریق عقد قرارداد با صدا و سیما می‌تواند با طراحی برنامه‌های مناسب و ویژه (کنفرانس، سمینار، برنامه‌های ویژه حقوقی، بخش فیلم یا سریال) زمینه آشنایی مستخدمان را با حقوق خانوادگی فراهم سازد.

حقوق اجتماعی: با توجه به این که میزان آشنایی زنان شاغل با حقوق اجتماعی خود کم‌تر از حد متوسط می‌باشد (کسب میانگین ۱۰/۵۹ از ۲۰)، موارد ذیل پیشنهاد می‌گردد:

با تشکیل کلاس‌های ضمن خدمت می‌توان مستخدمان را با آن دسته از قوانین و مقررات اجتماعی یا حقوق اجتماعی که یک

شاغل باید بداند به ویژه آنچه که در قانونی اساسی جمهوری اسلامی ایران آمده است، آشنا نمود.

اختصاص دادن بخشی از صفحه‌های نشریه‌های وابسته به آموزش و پرورش به حقوق اجتماعی مستخدمان. علاوه بر آنچه گفته شده موارد ذیل پیشنهاد می‌گردد:

آموزش و پرورش می‌تواند از طریق ارتباط با نهادهای مدنی (دادگاه‌های ویژه خانواده دفتر امور زنان وابسته به نهاد ریاست جمهوری، دفاتر امور حقوقی و مشاوره و...) که در زمینه دفاع از حقوق زنان یا آشنایی زنان با حقوق خود فعالیت می‌کنند از آنان کمک دریافت نماید.

عقد قرارداد با نشریه‌هایی که در زمینه حقوق زنان مطلب یا مطالبی می‌نویسند و ارسال آن به مدارس.

ارسال بروشورهای حاوی اطلاعات در زمینه‌های مختلف حقوقی به مدارس.

دعوت از افر اد صاحب نظر و مراجع علمی، حقوقی و مشاوره‌ای.

منابع

- آشوری، داریوش. (۱۳۶۶) دانشنامه سیاسی. تهران: سهروردی ابطی، سید حسین (۱۳۷۴) مدیریت منابع انسانی. پیام نور
- جعفری لنگرودی، محمد جعفر (۱۳۷۲). ترمینولوژی حقوق. تهران: گنج دانش
- رنجبری، ابوالفضل (۱۳۸۱) حقوق کار (ضمیمه قانون کار در جمهوری اسلامی ایران) تهران: مجمع علمی و فرهنگی مجد
- شایگان، فریده (۱۳۷۶) مفهوم مطلق حقوق زن، مجله سیاست خارجی، سال نهم، شماره ۲
- طالقانی، محمود (۱۳۷۳) بررسی میزان آگاهی زوجین نسبت به حقوق خود و تأثیر آن بر مناسبات خانوادگی، مجری: مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، پژوهشکده علوم اجتماعی
- طباطبایی مؤتمنی، منوچهر (۱۳۸۱) حقوق اداری، تهران: سمت
- عباس‌زادگان، طیبه (۱۳۷۵) بررسی موقعیت فرهنگی و حقوقی اجتماعی بانوان شاغل در شهر یزد اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی استان یزد: کمیسیون امور بانوان
- عراقی، عزت‌الله (۱۳۸۰) حقوق زن ابعاد حقوقی، بررسی موارد نارسایی قوانین و ارائه پیشنهادها برای اصلاحی بر اساس مطالعه تطبیقی، سازمان پژوهش‌های علمی کشور
- قاسمی، علی (۱۳۷۹) حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر در فقه امامیه و قانون مدنی ایران، زیر نظر دکتر احمد تویسرکانی، رساله دوره کارشناسی ارشد، اصفهان: دانشگاه آزاد خوراسگان
- کبادی، فاطمه بی‌بی. (۱۳۷۵) بررسی میزان آگاهی زنان ۴۹-۱۵ ساله شهر خرم‌آباد نسبت به حقوق خود: گزارش تحقیق
- محقق داماد، مصطفی (۱۳۸۱) بررسی فقهی حقوق خانواده (نکاح و انحلال آن)، تهران: مرکز نشر علوم اسلامی
- نودهی، عفت (۱۳۷۷) نقد و بررسی حقوق اجتماعی، سیاسی زنان در جمهوری اسلامی ایران. زیر نظر محمد هاشمی، رساله دوره کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده حقوق
- نورحسن فقیده، طاهره (۱۳۷۸). حقوق زن در قرآن و عهدین، رساله دوره کارشناسی ارشد دانشگاه تهران: دانشکده علوم انسانی